

ustrezali svoji nalogi. Učenci prihajajo malone brez izjem iz najubožnejših slojev prebivalstva, tako, da roditelji po navadi nikakor ne morejo podpirati svojega otroka. Ozi-  
raje se na te okoliščine, sklenil je strokovno-šolski odbor oživotvoriti podporno društvo, čegar naloga bi bila, pod-  
pirati ubožne, нравne in vredne učence in učenke, ku-  
puje jim šolske potrebščine, odkazuje jim prosto hrano  
in podpiranje jih v bolezni. Dotični načrt pravil je odo-  
brila deželna vlada dne 2. julija 1892. l., števil. 7149;  
občni zbor pa je nato dne 19. decembra 1892. leta iz-  
volil prvi odbor.

Sedaj so v odboru nastopni gospodje in gospe: C.  
svetnik Ivan Murnik, načelnik, ravnatelj strokovnih šol  
Ivan Šubic, načelnikov namestnik, strokovna učiteljica  
Marija Hlavka, tajnica, strokovni učitelj Julij Springer,  
blagajnik, realčni prof. Iv. Gnjezda in c. in kr. dvorni  
založnik Ivan Mathian, odbornika.

Revizorja sta p. n. gospoda stolni vikarij Andrej  
Kalan in tapetnik Anton Obreza.

Kakor vsa leta, odkar obstojita zavoda, dobivalo je  
tudi letos več ubožnih učencev od slavnega predstojništva  
ljubljske ljudske in dijaške kuhinje in mnogih zaseb-  
nikov vsak dan ali pa vsaj posamične dneve v tednu  
hrano; tako je bilo mogoče v družbi z zgoraj navedenimi  
ustanovami najubožnejše učence in učenke izdatno podpi-  
rati, nekatere pa celo povsem živiti.

(Dalje sledi.)

### Obrtnijske raznoterosti.

Prva avtomatična gostilna je na neki razstavi v Be-  
rolinu Okrog pri stenah so avtomatični aparati. Če vržeš  
vanje deset vinarjev, pa dobiš kozarček vina ali kakega li-  
kera, ali pa tudi s surovim maslom namazanega kruha. Tudi  
čašico najboljše kave podaje ti avtomat. Jedno samo nedeljo  
so v tej gostilni spečali 2700 kruhov, 9000 kozarcev vina in  
pa 12.000 čaš kave.

Umetno pozlatenje bakra. Če se dene čist dobro  
zglajen kos bakra v zredčeno raztopljeno neutralnega očetno-  
kislega bakrenega okisa ali kristalovanega zelenega, volka v  
kateri ni sledu nespojene kisline, dobi pri srednji gorkoti v  
malo minutah lepo zlato barvo. Tudi zmes solne kisline z  
v vodi razstopljenim golonom daje tudi stvar, ki se vanje de-  
nejo, zlato barvo. Tudi se bakru da zlata barva, ako se raz-  
greje v zmesi vinskega kamna, solne kisline in cinkovega  
amalgama.



### Pravila centralne posojilnice slovenske.

#### I. Firma, sedež in namen zadruga.

§ 1. Firma zadruga se glasi: „Centralna posojil-  
nica slovenska“, registrovana zadruga z neomejeno za-  
vezo. Svoj sedež ima v Krškem.

§ 2. Zadruga ima namen, da pomaga že obstoječim  
slovenskim posojilnicam s kreditom, t. j. da jim pošilja

hranilne vloge ali da jim daje proti mogoče nizkim  
obrestim posojila.

#### II. Zadruga denarna sredstva.

§ 3. Denarna sredstva so: a) Vstopnina; b) za-  
družni deleži; c) hranilne vloge; č) izposojila; d) za-  
družni zaklad, ki se zbira iz vstopnine in doneski čistega  
dobička.

#### III. Začetek in nehanje zadruga.

§ 4. V zadrugo se vzprejemajo slovenske posojil-  
nice in posamezne osebe; število udov je neomejeno. Po-  
sojilnica ali oseba, ki želi pristopiti, mora se oglasiti  
pismeno in z veljavnimi podpisi ali podpisati pravila  
„Centralne posojilnice slovenske“ v Krškem. Načelstvo  
dovoljuje vstop ali ga pa odreka, ne da bi bilo treba  
povedati zakaj.

§ 5. Posojilnica ali oseba, ki je bila sprejeta v za-  
drugo, pa ne izpolnjuje dolžnostij, prevzetih po določilih  
teh pravil, izgubi pravico zadruga po sklepu načelstva,  
zlasti ako na škodo zadruga podkopava njen kredit na  
kakoršni koli način. Izključba se mora občnemu zboru v  
potrjenje predložiti. Posojilnica ali oseba, ki prostovoljno  
iz zadruga izstopiti želi, mora odpoved do konca no-  
vembra načelstvu „Centralne posojilnice slovenske“ pi-  
smeno naznaniti in terjati potrdilo te odpovedi od nje-  
nega načelstva. Iztop velja le s potekom tistega leta.  
Zadružni deleži izstopivših zadružnikov in zadružnic se  
izplačajo 4 tedne potem, ko je občni zbor letni račun  
„Centralne posojilnice slovenske“ potrdil. Do zadružnega  
zaklada (reservnega fonda) nimajo niti izključeni, niti iz-  
stopivši zadružniki in zadružnice nebene pravice.

#### IV. Vstopnina in zadružni deleži.

§ 6. Visokost vstopnine določuje načelstvo. Vplačana  
vstopnina se več ne povrne. Vplačati mora tudi v go-  
tovini vsaj jeden delež, ki znaša pri osebah najmanj  
100 gld. ali posojilnicah zadružnicah vsaj 10 % hranilne  
vloge (posojila), ki jo želi dobiti od centralne posojilnice.  
Vrh tega se posojilnice zavežejo, Centralni posojilnici po-  
šiljati vsaj 10 % svoje odvisne gotovine kot hranilne  
vloge v obrestovanje, kakoršno je pri centralni posojilnici.

#### V. Posojila.

§ 7. Posojila se dajejo redoma le posojilnicam-za-  
družnicam izjemoma osebam, ki so udje centralne poso-  
jilnice in sicer: a) Na vplačane deleže; ta posojila smejo  
obsegati 2kratni znesek vplačanega deleža; b) proti me-  
nicam; c) na zastave; č) „Centralna posojilnica slovenska“  
sme pošiljati posojilnicam zadružnicam tudi hranilne vloge.

§ 8. Ako posojuje zadruga posojilnicam-zadružnicam  
na menice, podpisujejo oni dotični dokument na ta način,  
kakor to določuje dotični § v njih pravilih, in sicer na-  
vadno tako, da se pod firmo podpišeta dva uda njih na-  
čelstva. „Centralna posojilnica slovenska“ sme pa tudi  
terjati, da se vsi udje načelstva ali tudi nadzorstva pod-  
pišejo, ali celo kateri odličnejši zadružniki dotične poso-  
jilnice prosilke kot žiranti. V ta namen sme terjati, da

se jej pošljejo prepis (neoverovljeni ali overovljeni) njenih zadrušnikov in lastnoročne podpise vseh udov načelstva.

§ 9. Načelstvo „Centralne posojilnice slovenske“ ne more dobiti posojila od tega zavoda.

§ 10. Posojila proti zastavi se dajejo na vrednostne listine. V tem slučaju podpiše izposojevalec ali izposojevalka suho menico. Če dolžnik ali dolžnica nista v pravem času vrnila sprejetega posojila na vrednostne listine ali če se jej plačilni obrok ni podaljšal, ima „Centralna posojilnica slovenska“ pravico, s temi zastavami ravnati po določbi ministerske naredbe od dne 28. junija 1865. (drž. zak. št. 110.)

§ 11. Visokost obresti hranilnih vlog in posojil določuje z ozirom na razmere časa načelstvo, katero mora gledati, da bodo v obče vse te obresti najmanj za  $\frac{1}{4}$  % nižje kakor poprek pri denarnih zavodih na Slovenskem. Mej posojilnimi obrestmi in obrestmi hranilnih vlog ne sme biti več kakor 1 % razlike. Deležem daje „Centralna posojilnica slovenska“ obresti, katere načelstvo določi in občni zbor potrdi.

#### VI. Zaveza in razdelitev zgube in dobička.

§ 12. Zadruga je za vse svoje dolžnosti zavezana v prvi vrsti s svojim fondom in s celim svojim premoženjem. Če ne bi za poravnanje vseh dolžnostij zadruga zadostoval konceletni opravljeni dobiček, zadrugi zaklad in kakošno drugo zadrugo premoženje, seže še na zadrugne deleže; če bi pa še vse to ne pokrilo zavez zadruga, razdele se daljša plačila na posamezne zadrugnike v jednaki meri. Nepopolno vplačani deleži se morajo takoj polno vplačati.

§ 13. Konec vsakega leta sestavi načelstvo po svojih knjigah račun in naredi bilanco tako-le: Mej aktiva se vpisujejo: gotovina v denarji, lastne vrednostne listine po dnevnem kurzu, premakljivo premoženje zadruga in terjatve (posojila in drugod naloženi denarji). Mej pasiva: zadrugi deleži, hranilne vloge z obrestmi vred, zadruga izposojila (lastni dolgovi), za bodoče leto predplačane obresti in zadrugi zaklad (reservni fond). To kar ostane aktiv po odbitku pasiv, je čisti dobiček končanega leta.

§ 14. Čisti dobiček gre ves v rezervni fond. Vendar sme načelstvo prej darovati od čistega dobička za dobrodelne in koristne namene. Ti darovi se vendar smejo šele potem izplačati, kedar je občni zbor račun odobril.

#### VII. O razdružbi zadruga.

§ 15. Zadruga se razdružuje: a) vsled sklepa občnega zbora; b) kadar se odpre konkurz na zadrugo imetje in c) vsled ukaza upravne oblasti (po § 37. zakona z dne 9. aprila 1873).

§ 16. V slučaju likvidacije mora načelstvo izterjati zadrugne terjatve; drugo zadrugo premoženje spraviti v denar in čisto premoženje, kar ga ostane po pokritju pasiv, razdeliti mej zadrugnike po razmeri števila in visokosti zadrugnih deležev. Če pa ne bi zadostovalo zadrugo premoženje, da bi se plačali dolgovi, se ravna po

določbi § 12. teh pravil. Ravno tako se ravna (§ 12) tudi v slučaju konkurza.

#### VIII. Uprava in vodstvo zadruga.

§ 17. Zadruga opravlja svoja opravila samostalno s sodelovanjem vseh zadrugnic. Njeni organi so: a) načelstvo, b) nadzorniki, c) občni zbor.

(Konec sledi.)

#### Kmetijske raznoterosti.

Nevaren plevel se je pokazal v Nemčiji v detelji in lucerni. Ta plevel, ki se hitro razširja, je zanesen s semenom iz Francije. Spada v vrsto klinčkov in se imenuje z botaničnim imenom *Silene birsuta*. Ta rastlina je močno kosmata. Živina, ki je svežo deteljo, v kateri je dosti tega plevela, kolje v vampu.

Nevarnost krmljenja z želodom. Če živina v preveliki množini je želod, ne mara jesti, dobi drisko, boli jo gobec, teče jej iz nosa in oči. Tudi prašiči zbole, ako jedo preveč želoda in ne dobe dosti vode.

Obsekovanje gozdnega drevja. Nekateri imajo navado, da drevesa ne obsekujejo prav ob deblu, temveč puste precejšnje rogovile. Mislijo, da to manj škoduje drevesu. Skušnje pa kažejo, da je najbolje veje odrezati prav pri deblu, ker se v tem slučaju najhitreje zacelijo.

#### Poučni in zabavni del.

##### Deset let v Ameriki.

(Iz osebnih spominov Rusa P. Tverskega.)

X.

(Dalje.)

Vsak časopis, posebno karikaturni, se je bavil z nesrečnim psevdaristokratom, njegova podoba, njegova obleka, njegova palica, njegov klobuk, — vse to je vse bilo v oči in vse se do najmanjše podrobnosti tako raztrgali in osmešili, da še sedaj njegovo ime služi za označenje vsega smešnega in prismojenega. Sicer je pa ta dogodek, kakor Anglomani, sploh le izjema, sploh se pa bogatini ameriški ne ločijo od drugih ljudij. Kalifornski milijonarji ostali so zvesti navadam svoje mladosti; mnogi so sezidali razkošna domovišča, omislili najlepšo opravo, vozili svojo rodbino po vseh evropskih prestolnicah, nakupili si množine dražih slik, kipov itd. in jih pripeljali seboj — ostali so vendar ravno tako demokratični rudarji, kot so jih poznali ljudje v mladosti. Jaz sem se večkrat sešel in imel opraviti z mnogimi ameriškimi bogatini, kakor z Drekselom, Armorom, Flaglerjem i. t. d., Armor, ki je sedaj jeden najbogatejših ljudij v Ameriki, je pred petdesetimi leti začel mesariti v neki vasi v Wisconsinu. Večkrat je vpričo mene pripovedal o svojem življenji in kaj je delal v mladosti, ni se sramoval, temveč še ponosen je bil, da je iz tacega začetka dosegel tak uspeh. Kakor pri njem, tako tudi pri drugih milijonarjih nisem opazil, da bi hoteli ločiti se od drugih ljudij, bili so ravno tako prijazni z navadnimi dninarji,